

Jū Nesbē ir filozofisku thrilleru autors un literārs līnijdeju deļotājs, kurš eleganti balansē uz robežšķirtnes starp klasisku kriminālromānu un māksliniecisku kontemplāciju un nenoteiktību. Viņa spalva ir asa, personāži – uzticami un fons – biedējošs savā baroka stila reālismā. Viņš ir mūsdienu Šekspīra nelietis, Stīvenkinga sprediķotājs no dvēseles dzilēm un augsti godājams norvēģu stāstnieks.

Berlingske, Dānija

Jū Nesbē mums piedāvā jaunu, aizraujošu stāstu krājumu, cerams, par ļoti tālu un distopisku nākotni. Krimināldarbu autora talants un prasme manipulēt ar šausmām un bailēm nav noliedzama.

Politiken, Dānija

“Žurku sala un citi stāsti” ir vienlaikus izklaidējoši un biedējoši, tos ieteicams uzņemt nelielās devās... Tomēr tie ir izcili labi uzrakstīti un to autors ir nepārspējami talantīgs.

Dagens Næringsliv, Norvēģija

Asinis stindzinošais Nesbē! Pieci stāsti. Daudz vardarbības. Spēcīgas emocijas. Nekļūdīgi Nesbē! Literāra intensitāte, kura neatstāj vienaldzīgos. Tieši stāstos vislabāk atklājas Nesbē meistarība!

Verdens Gang, Norvēģija

JO NESBØ

ROTTEØYA

og andre fortellinger

JŪ NESBĒ

ŽURKU SALA

un citi stāsti

No norvēģu valodas tulkojusi

Dace Deniņa

821.113.5-32

Ne 540

Jo Nesbø
ROTTEØYA OG ANDRE FORTELLINGER

Copyright © Jo Nesbø 2021

Published by agreement with Salomonsson Agency.

Vāka dizains © Maria Sundberg

This translation has been published with the financial support of NORLA.

Jū Nesbē
ŽURKU SALA UN CITI STĀSTI

Apgāda Zvaigzne ABC vadītāja VIJA KILBLOKA

Projektu vadītāja *Una Orinska*

Redaktore *Iveta Polkmane*

Korektore *Diāna Graudiņa*

Mākslinieciskā redaktore *Inguna Kļava Švanka*

Vāka dizainu adaptējusi *Ilze Isaka*

Apgāds Zvaigzne ABC, SIA,

K. Valdemāra ielā 6, Rīgā, LV-1010.

Red. nr. T-717.

Jelgavas tipogrāfija

Šis ir ar autortiesībām aizsargāts darbs. Darba reproducēšana vai jebkāda cita neatļauta izmantošana ir autortiesību pārkāpums. Par autortiesību pārkāpšanu ir paredzēta atbildība Krimināllikuma 148. pantā. Saskaņā ar Autortiesību likuma 69.¹ pantu persona ir arī mantiski atbildīga par visiem zaudējumiem un morālo kaitējumu, kuru tā radījusi ar autortiesību pārkāpšanu.

© Tulkojums latviešu valodā, Dace Deniņa, 2022

© Mākslinieciskais noformējums, literārā apdare, izdevums latviešu valodā,

Apgāds Zvaigzne ABC, 2022

ISBN 978-9934-31-234-2

Saturs

Žurku sala	7
Smalcinātājs	145
Cikādes	195
Serums	291
Melnais zirdziņš	317

Žurku sala

I

Vējā pret mastu laiski plikšķinās karoga aukla. Es lūkojos uz pilsētu. Tā šķiet ļoti mierīga. Bet skaidrs, ka no deviņdesmit stāvu debesskrāpja nevar ielās saskatīt cilvēku skudras, kas bēg vai medī. Nedzird vajāto kļiedzienus, lūgšanos pēc žēlastības, klikšķi, uzvelkot pistoles gaili. Taču dzird šāvienus. Vientuļa motocikla rēcienus. Un redz ugunsgrēkus, kad pienākusi tumsa.

Lai gan no augšas lielākā daļa no tiem izskatās mazi. Aizdedzinātās automašīnas atgādina omulīgas lampiņas, kas vāri apgaismo pilsētu, kurā ielu laternas pārstāja spīdēt jau vairāk nekā pirms gada.

Es dzirdu automāta zalvi, ne pārāk garu. Viņi ir jauni, taču jau apguvuši, kad jāapstājas, lai ierocis nepārkarstu. Viņi ir iemācījušies to, kas nepieciešams, lai izdzīvotu šajos laikos. Vai, pareizāk sakot, izdzīvot mazliet ilgāk nekā cilvēks, kuram vajadzīgs tas pats, kas tev, – ēdiens, ieroči, pajumte, benzīns, drēbes, apreibināšanās līdzekļi un kāda sieviete, kas var nodot vīrieša gēnus tālāk. Izmantojot klišeju, tur lejā ir džungļi. Un džungļi nāk tuvāk ne vairs dienu no dienas, bet

stundu no stundas. Es minētu, ka ēka, kuras virsotnē mēs stāvam, būs kļuvusi par daļu no džungļiem jau pirms rītausmas.

Te, augšā, evakuējas tie, kuri to spēj. Elite, bagātākie no bagātajiem, tie, kuri varēja atļauties samaksāt par biļeti. Es stāvu un skatos uz viņiem – pašu pēdējo četrpadsmit cilvēku grupu, kas nepacietīgi lūkojas liča virzienā, kur jāparādās armijas helikopteram, kas lidinās šurpu turpu uz aviācijas bāzeskuģi *New Frontier*. Uz kuģa ir vieta 3500 cilvēkiem, ēdienam, medikamentiem un visam citam, kas nepieciešams, lai četrus gadus nepiestātu nevienā ostā. Šonakt tas izies atklātā jūrā un paliks tur nenoteiktu laiku. Es nezinu, cik maksā biļetes, zinu tikai to, ka cena laikam ir zemāka sievietēm, jo ir noteikts, ka uz klāja jābūt vienādam skaitam no katra dzimuma. Neviens to nav pateicis skaļi, taču šis ir elites Noasa šķirsts.

Manā priekšā stāv mans bērnības draugs Kolins Lovs. Viņa sieva Laiza un meita Beta ir nostājušās tuvāk helikoptera platformai un lūkojas pēc tā. Kolins ir viens no valsts bagātākajiem uzņēmējiem, viņam pieder interneta vietnes un aktīvi visā pasaulē, ieskaitot debesskrāpi, kura virsotnē mēs šobrīd stāvam. Tomēr, kā viņš man tikko pastāstīja, vajadzēja mazāk nekā pusstundu, lai sakravātu visu, ko viņi grib paņemt līdzi.

“Tur būs viss, kas jums vajadzīgs,” es viņam apliecinu.

Te, augšā, valda nervoza, drudžaina, bet arī savādi pacilāta gaisotne. Ap helikoptera platformu un pie jumta ieejas stāv smagi bruņota un formā tērpusies privātā apsardzes vienība, kuru nolīguši Kolins un *Lowe Inc*. Vairāki no viņiem atrodas lejā pirmajā stāvā

un pie liftiem. Viņu uzdevums ir apturēt tos, kas cenšas šturmet ēku, cerot nokļūt drošībā un patverties no bandām vai – vēl labāk – iekļūt helikopterā uz *New Frontier*. Ir grūti vainot tos, kuri mēģina, un grūti vainot tos, kas viņus aptur. Mēs visi cīnāmies par sevi un saviem tuvākajiem, tā nu mēs esam iekārtoti.

Kad es ap pusdienlaiku ierados pie ēkas, ielas oda pēc bēgšanas un izmisuma. Es redzēju, kā vīrietis dārgā uzvalkā piedāvā vienam no sargiem pie ieejas ar naudaszīmēm piepildītu portfeli, taču sargs to atraidīja. Vai nu tāpēc, ka tur bija liecinieki, vai tāpēc, ka neviens nezina, vai naudai rīt vēl būs kāda vērtība. Tieši aiz viņa nāca skaista pusmūža sieviete, kas man šķita pazīstama. Viņa piedāvāja apsardzes priekšniekam sevi, atgādinādama viņam par filmām, kurās piedalījusies.

“Mēs esam ceļā uz entropiju,” saka Kolins.

“Tu labi zini, ka man nav ne jausmas, ko tādi vārdi nozīmē,” es atbildu.

“Termodinamikas otrais likums.”

“Tas man neko neizsaka.”

“Vai jūs, juristi, nezināt vispār neko?”

“Tikai to, kā savākt visu aiz inženieriem.”

Kolins iesmejas. Es tikko biju precīzi aprakstījis mūsu simbiotisko partnerību kompānijā *Lowe Inc.* piecpadsmit gadu garumā.

“Entropija,” Kolins saka, noraudzīdamies uz pilsētas apvāršņa līniju, kura iezīmējas kā robains siluets pret sauli, kas šobrīd nozūd jūrā. “Entropija paredz, ka slēgtā sistēmā viss ar laiku tiks iznīcināts. Kad tu atstāj slejamies smilšu pili, nākamajā dienā to jau būs pārvērtis vējš. Tā nebūs aizvietota ar kaut ko vēl fantastiskāku,

bet tikai kļuvusi plakana un pelēka. Nedzīva, bez dvēseles. Nekas. Tā ir entropija, Vil. Un tas ir universālākais dabas likums no visiem.”

“Nelikumību likums,” es saku.

“Tā runā jurists.”

“Tā runā filozofi. Hobss uzskatīja, ka bez likumiem, bez sabiedrības līguma mēs tiktu iemesti haosā, kas būtu ļaunāks par pašu stingrāko diktatūru. Un es teikšu: izskatās, ka viņam ir izrādījusies taisnība.”

“Leviatāns ir šeit,” Kolins man piekrīt.

“Kas ir Leviatāns?” jautā Kolina meita Beta, nemānīti pienākusi mums blakus. Viņa ir septiņpadsmit gadus veca, par trim gadiem jaunāka nekā viņas brālis Breds, kas klaiņo kaut kur ārā. Viņa ļoti līdzinās manai meitai Eimijai, bet tas nav vienīgais iemesls, kāpēc es jūtu asaras sariešamies acīs, kad skatos uz Betu.

“Tas ir stāsts par jūras briesmoni, kura nav,” es saku, kad Kolins neatbild.

“Kā tad tas var būt šeit?”

“Tā ir tikai metafora, mīļumiņ.” Kolins pievelk meitu sev klāt. “Kāds slavens filozofs to izmantoja, lai aprakstītu sabiedrību bez likumiem un kārtības.”

“Tādu kā šī?” Beta jautā.

Mūsu virzienā nāk kāds vīrietis lauka formas tērpā. Kolins nokremšļojas. “Ej pie mammas, Beta, es tūlīt nāksū.”

Viņa paklausīgi aizskrien.

“Leitnant?” Kolins saka.

“Lova kungs,” atbild formā tērptais. Viņam ir īsi un biezi sirmi mati un rokā – čerkstoša rācija, kurā uzbudināta balss cenšas nodibināt sakarus ar viņu. “Vienības

vadītājs pirmajā stāvā ziņo, ka viņiem sākas problēmas ar ļaužu atturēšanu no ielaušanās. Vai šaut ar..”

“Vai tās ir bandas?” Kolins jautā.

“Lielākoties parastie cilvēki, kas cer iekļūt helikopterā, Lova kungs.”

“Nabadziņi. Nešaujiet, ja tas nav ļoti nepieciešams.”

“Labi, ser.”

“Cik vēl jāgaida, līdz helikopters būs klāt?”

“Pilots teica, ka viņi būs šeit pēc kādām divdesmit minūtēm, ser.”

“Labi, informējiet mūs, kad tas ieradīsies, lai visi būtu gatavi iekāpt, tikko helikopters nolaidīsies.”

“Jā, Lova kungs.”

Kamēr leitnants attālinās, es dzirdu viņu atbildam uz saucieniem rācijā. “Es saprotu, seržant, taču ir dota pavēle nelietot vairāk spēka, kā nepieciešams. Skaidrs? Jā, noturiet pozīcijas un...”

Vārdi izgaist, un paliek karoga auklas maigā plīkšķēšana un policijas auto sirēna, kas ceļas no tumšajām ielām. Mēs abi ar Kolinu zinām, ka tā nav policija, ir pagājis vairāk nekā gads, kopš viņi neuzdrošinās patruļēt ielās pēc tumsas iestāšanās; visticamāk, tie ir četri jauni vīrieši ar automātiem, kuri ir pietiekami apreibinājušies, lai visi refleksi paliktu neskarti vai pat saasinātos, taču atļautā robežas būtu izplūdušas. Lai gan robežas ir ne tikai izplūdušas, tās ir izdzēstas pavisam, un ne tikai šiem plēsoņām, bet visiem iedzīvotājiem. Apzīmējumam “rīcība, kas pārkāpj robežas” vairs nav jēgas, kad šo robežu nav.

Un varbūt tas ir vienīgais attaisnojums tam, ko esmu izdarījis.

Es joprojām dzirdu to motociklu, tam droši vien ir caurums trokšņa slāpētājā vai kā nu to sauc.

Es uzdodu gāzi tukšajā avēnijā, cauri pilsētai, uz dienvidiem, uz kautuvi. Lodes caurums trokšņa slāpētājā rada troksni, man tas būs jāsalabo. Un man vajag benzīnu. Adatiņa jau rāda sarkanu, nolāpīts, nav pat garantijas, ka es nokļūšu galā. Neviena negrib iestrēgt centrā nakts vidū bez savas bandas, jo tad tu piepeši esi medijs. Nu labi, kamēr man ir benzīns, kamēr vien šis motors darbojas, es tomēr atrodos nedaudz augstāk barības ķēdē. Jo esmu atradusi to, ko meklēju kalna nogāzē sev aiz muguras. Atveri. Caurumu cietoksni. Varbūt visi, kas dzīvo šajā villā, pēc pāris stundām mirs, bet varbūt arī ne. Es nenolasīšu spriedumu, esmu tikai ziņnesis. Motocikla rūkoņa atbalsojas no tukšajām, augstajām biroju ēkām. Ja uzdošu par daudz gāzes, es palikšu bez benzīna, taču, jo ilgāk atrodos centrā, jo lielākas izredzes iekļūt problēmās. Ja kaut vai palūkojas uz pūli, kam pabraucu garām pie Lova ēkas, kad mazliet samazināju ātrumu, – viens no viņiem mēģināja nogāzt mani no motocikla. Cilvēki ir zvēri – izmisuši, nikni un nobijušies. Pie velna! Kas noticis ar šo pilsētu, ar šo lielo, skaisto valsti?

II

“Astoņpadsmit minūtes, līdz helikopters būs klāt!”
uzsauc leitnants.

“Tūkstoš astoņdesmit sekunžu,” saka Kolins, viņš galvas rēķinos vienmēr ir bijis ātrāks par mani.

Pēc vīrusa atklāšanas viss notika ātri, pasauli pārņēma pandēmija, un drīz viss sabruka.

Ļaudis mira kā mušas. Sākumā no slimības, bet pēc tam sagruvušās ekonomikas dēļ, un visbeidzot sabruka arī politiskās un sociālās institūcijas. Protams, vissmagāk pandēmija skāra nabadzīgos, tā notiek ar visām sliktajām ziņām. Bet tikai tad, kad sākās pārtikas trūkums, situācija, ar kuru mēs kā sabiedrība centāties tikt galā kopā, pārvērtās cīņā par resursiem starp tiem, kam ir, un tiem, kam nav. Sākumā starp nabagiem un bagātajiem, pēc tam starp nabagiem un nabagiem, tad starp visu sabiedrības slāņu kaimiņiem, līdz visbeidzot ienaidnieki nebija tikai ģimene un draugi. Pārtikas veikali bija tukši, un pamazām iztukšojās arī ieroču veikali, lai gan pistoļu un šauteņu ražošana apstājās pati pēdējā. Valsts vara, kas jau tā bija bezdibeņa malā, sabruka pavisam. Bagātie nocietinājās fermās un pilīs uz laukiem, vislabāk augstu novietotās vietās, ko bija vieglāk aizsargāt. Daži ļoti bagātie – kā Kolins Lovs, kas bija paredzējis sabrukumu jau ilgi pirms pandēmijas, – veica priekšdarbus un iegādājās privātīpašumus un salas, kur spēja sevi apgādāt un tika apsargāti ar modernākajiem ieročiem un savām apsardzes vienībām. Paradoksālā kārtā vīruss viņiem palīdzēja cīņā pret vislielāko draudu – nabadzīgo un izmisušo masām. Jo infekcija netraucēti izplatījās māsaimniecībās, kur ļaudis dzīvoja cieši kopā un nevienam nebija veselības apdrošināšanas vai līdzekļu, lai ievērotu varas iestāžu izdotos karantīnas noteikumus. Taču, kad pandēmija pamazām noplaka un laupīšanu risks samazinājās, man šķiet, vissmagāk bija skarti tie, kas atradās starp āmuru

un laktu. Tie, kuriem piederēja kaut kas, ko var atņemt, bet ne pietiekami, lai sevi aizsargātu. Un aptirīti daudzi no viņiem paši kļuva par laupītājiem. Pandēmijas scenārijs atkārtojās vēlreiz. Nabadzība, izmisums, vardarbība – tas ir lipīgi.

Kad sākās pandēmija, es biju Kolina IT kompānijas juridiskās nodaļas vadītājs. Vīruss nāca no austrumiem, no valsts otra gala, taču bija beidzies, pirms mēs – vairākums, nodrošinātā vidusšķira – paspējām reaģēt.

Pirms pieciem gadiem, kad Kolins man parādīja Žurku salu, mazo cietuma salu simt dekaru platībā tieši blakus lidostai, es viņu ķircināju, ka viņš ir pasterdienas gaidītājs, viens no tiem paranoiskajiem dīvainiem, kas visu laiku gatavojas ļaunākajam, kad vajadzēs tikt galā pašam uz savu roku. Tam, ka šādu cilvēku ir tik daudz tieši šajā valstī, noteikti ir kāda saistība ar mūsu brīvības kultūru. Tu pats esi savas laimes kalējs, neviens tevi neapturēs, bet neviens arī tev nepalīdzēs.

“Tas ir veselais saprāts,” Kolins sacīja, kad es pajautāju, vai tas nerobežojas ar paranoju. “Es esmu inženieris un programmētājs, un mūsu suga nav histēriķi, kas tic, ka pasaules gals ir tuvu. Mēs tikai rēķināmies ar varbūtību, ka notiks kaut kas neiespējams, tāpat kā to darām savā darbā. Jo viens ir droši: ar laiku notiks viss, pilnīgi viss. Iespējamība, ka sabiedrības kārtība sabruks mūsu dzīves laikā, nav liela, taču nav arī pavisam noraidāma. Kad es pareizinu šo varbūtību ar to, cik daudz tas man maksās finansiālā un dzīves kvalitātes ziņā, es iegūstu cenu, kuru varētu vēlēties maksāt par apdrošināšanu. Šis pirkums...” viņš ar roku norādīja uz kailo akmens salu ar tukšajām betona ēkām, kas reiz

bija būvētas, lai slepkavas ieslodzītu, nevis paturētu ārpusē, “...ir zema cena par mazliet mierīgāku miegu.”

Tobrīd es nezināju, ka viņam tur iekšā jau atrodas ieročiem piepildīti skapji. Un par iemeslu, kāpēc viņš un vairāki viņa draugi direktori bija veikuši tuvredzības lāzerkorekciju, kalpoja nevis kosmētiski apsvērumi, bet gan tas, ka varētu būt grūti tikt pie brillēm vai kontaktlēcām, ja pasaules kārtība sabruks, un asa redze būs kritiska, kad cīņa par izdzīvošanu aizvedīs mūs mazliet tuvāk akmens laikmetam.

“Nav nekāda pamata nebūt gatavam, Vil. Ja ne citādi, tad ģimenes dēļ.”

Taču es nebiju sagatavojies.

Tā nav taisnība, ka laupīšanas sākās, kad varas iestādes nolēma iztukšot cietumus, kas būtībā bija īstas nāves kameras, kur izolācija nebija iespējama un vīruss varēja brīvi plosīties. Atbrīvoto cietumnieku vienkārši nebija pietiekami daudz, lai viņi vieni paši izraisītu haosu. Tā bija sajūta, ko viņi radīja. Sajūta, ka varas iestādes zaudē kontroli, ka likums un kārtība ir atcelti, ka drīz mums būs jāgrābj viss, ko vien varam, pirms to izdarīs citi. Nebija arī tā, ka mēs neredzētu vai nesa-prastu, kas notiek. Tās nebija racionālas bailes. Mēs zinājām: ja vien atstāsim pandēmiju aiz muguras – un dažās valstīs tā jau atkāpās –, mēs varēsim atgriezties savā ierastajā dzīvē. Taču mēs arī redzējām, ka bailes bija izaugušas stiprākas par kolektīvo saprātu. Tā nebija masu histērija, tas bija kolektīvā saprāta trūkums. Tāpēc indivīdi katrs par sevi izdarīja izvēles, kas bija racionālas un saprātīgas viņiem un viņu tuviniekiem, taču katastrofālas sabiedrībai.

Daži kļuva par laupītājiem un varmākām aiz nepieciešamības.

Citi – kā Kolins un viņa dēls Breds – aiz vēlēšanās.

Breds Lovs bija uzaudzis sarežģītās attiecībās ar tēvu. Kā pirmdzimtais viņš bija tas, kurā Kolins redzēja sava mūža darba turpinātāju. Taču Bredam gluži vienkārši nebija priekšnoteikumu, lai spētu izpildīt šo uzdevumu. Viņam nebija ne tēva intelekta, ne darbaspēju un trūka arī tēva vīziju un vēlmes mainīt pasauli. Viņam trūka Kolina šarmantās personības un spējas modināt entuziasmu citos. Toties Breds bija mantojis tēva neie robežoto egoismu un gribu pastumt citus sāņus, lai sasniegtu, ko viņš vēlas. Runa varēja būt par tēva naudas izmantošanu, lai piekukuļotu treneri un Breds iegūtu vietu skolas futbola komandā uz kāda talantīgāka puisīša rēķina. Vai prasme pierunāt tēvu iedot viņam naudu šķietamam palīdzības projektam, ko Breds un viņa draugi uzsākuši maznodrošinātu studentu labā, lai gan, kā atklājās vēlāk, nauda aizgāja narkotikām, sievietēm un ekstravagantām ballītēm mājā, ko viņi irēja ārpus studentu pilsētiņas. Tikai tad, kad rektors sazinājās ar Kolinu un pastāstīja, ka saņēmis no viņa dēla fiziskus draudus, pēc tam kad atklājies, ka Breds ir viltojis dokumentus, lai izskatītos, ka viņš nolīcis eksāmenus, ko nemaz nebija kārtojis, Kolins izņēma viņu no koledžas.

Breds tovasar atgriezās mājās kā zaudētājs. Un man kļuva viņa žēl. Mūsu ģimenes kopā pavadīja atvaļinājumu kalnos milzīgā divstāvu vasarnīcā. Mēs daudzus gadus bijām dalījuši īri, bet tagad Kolins to visu bija nopircis. Tēva un dēla starpā valdīja saspilējums, un tāpēc arī pārējiem ar Bredu bija vēl grūtāk. Jo Breds jau

nebija nejūtīgs, drīzāk pretēji – viņam bija par daudz jūtu. Viņš tēvu milēja un apbrīvoja. Tā tas allaž bija bijis, un nevienam par to nebija šaubu. Tēva mīlestība uz dēlu bija mazāk pamanāma. Un šobrīd Breda emocijas svārstījās starp izmisumu, dusmām, apātisku vienaldzību un agresiju, ko viņš vērsa pret visiem, kas nedarīja, kā viņš vēlas, vienalga, vai tā būtu paša ģimene, mēs vai kāds no vasarnīcas apkalpojošā personāla. Tieši tolaik es Bredā pamanīju to otru Kolinu. Cilvēku, kas atklājās, kad Kolina pavedinošajam entuziasmam un intelīģencei neizdevās ļaudis pārliecināt, – draudīgo Kolinu, kas, gandrīz vai impulsa vadīts, varēja nopirkt mazu, apgrūtinošu konkurentu, lai pēc tam kompāniju likvidētu un tos, kas tur strādāja, padarītu par bezdarbniekiem. Kad es dažos gadījumos biju apturējis Kolina plānus uz juridiska pamata, viņš tā pārskaitās, ka gandrīz bija tuvu tam, lai atlaistu mani. Es to zinu tāpēc, ka pazinu viņa tumšo skatienu no laikiem, kad vēl bijām bērni un viņš nedabūja, ko vēlējās.

Līdz viņš dabūja to, ko vēlējās.

Un man šķiet, ka tieši to bija atklājis Breds. Ja neturi sevi grožos, – tu vari panākt savu gribu ar vardarbību, draudiem un rupju spēku. Tā viņš piedabūja brāļus Vinstonus no kaimiņu vasarnīcas aizdedzināt Fērgusona veco garāžu. Ja viņi to nedarītu – kā brāļi vēlāk paskaidroja policijas nopratināšanā –, Breds bija piedraudējis aizdedzināt Vinstonu vasarnīcu, kamēr viņi gul.

Savas spēcīgās jūtas Breds demonstrēja, arī bezcerīgi aplidojot manu meitu Eimiju. Breds bija viņā iemīlējies, jau kopš abi bija vēl bērni, taču šķita, ka šīs jūtas nevis pāriet, kā parasti bērnu iemīlēšanās, bet kļūst stiprākas

ar katru vasaras brīvlaiku, kad viņi atkal satikās. Tas, protams, varēja būt tāpēc, ka Eimija ar katru gadu kļuva aizvien skaistāka, bet tikpat lielā mērā arī tāpēc, ka jūtas nebija abpusējas un viņas atkārtotie atraidījumi iedarbojās tikai pamudinoši. Jo Breds acīmredzot jutās tā, it kā viņam uz Eimiju būtu tiesības.

Kādu nakti mani pamodināja Breda balss gaiteni pie Eimijas istabas, kad viņš uzstāja, ka grib tikt iekšā, bet ieeja acīmredzot bija liegta, un viņš teica: “Šī vasarnīca pieder mums, viss šeit ir mans, tāpēc ielaid mani, citādi mēs izmetisim jūs ārā un tavu tēvu atlaidīs.”

Es par to nepastāstīju Kolinam, galu galā pats esmu darījis greizas lietas aiz sarūgtinājuma mīlestībā, un man bija aizdomas, ka Kolins sodītu savu dēlu bargāk, nekā vajadzētu, lai parādītu mums, ka viņš to necieš. Tāpēc par pilienu, kas lika pārplūst Kolina kausam, kļuva nevis draudi Eimijai, bet garāžas dedzināšana. Kad Breds izspruka ar nosacītu sodu un krietnu kompensācijas summu Fērgusona kungam, kas tika samaksāta no tēva kabatas, Kolins viņam piesprieda mājas arestu. Pēc divām dienām Breds aizmuka uz pilsētu ar motociklu, ko bija saņēmis dāvanā astoņpadsmitajā dzimšanas dienā. Viņš bija paķēris līdzī arī lielu naudas žūksni no tēva seifa un kāda dzīvokļa atslēgas Dauntaunā.

“Nu, es vismaz zinu, kur viņš atrodas.” Kolins brokastis nopūtās.

Pēc trim mēnešiem Kolins man pastāstīja, ka saņēmis ziņu no policijas – dzīvoklis bija pilnībā nopostīts vienā no daudzajiem Dauntaunas ugunsgrēkiem, viņi nebija tur atraduši bojāgājušos, taču arī Breds nebija atrodams. Kolins bija pieteicis Breda pazušanu un

izdarījis spiedienu uz policiju, lai tā turpinātu meklēšanu, taču policija tobrīd jau bija pārstājusī strādāt ar visu pārējo, izņemot viskritiskākās lietas – ielu vardarbību, dedzināšanas un slepkavības. No austrumkrasta mēs saņēmām vēstis, ka dažās pilsētās policija esot iebarikādējusies iecirkņos, kas sava ieroču arsenāla dēļ bija iemīļots mērķis bandām. Klīda arī baumas, ka dažos štatos policisti gluži vienkārši pārstājuši ierasties darbā un organizējušies lielceļa laupītāju grupās, lai izdzīvotu.

Kad valdība beidzot visā valstī izsludināja ārkārtas stāvokli un Kolins kopā ar sievu un Betu pārcēlās uz likvidēto cietumu Žurku salā, viņš man pastāstīja, ka caur saviem sakariem beidzot uzzinājis jaunumus par Bredu. Kolina Lova dēls bija kļuvis par vadoni laupītāju grupā, kas dēvēja sevi par Haosu.

“Kāpēc laupīt?” Kolins, galvu grozīdams, sacīja. “Viņš taču var atnākt pie manis un dabūt visu, kas viņam vajadzīgs.”

“Bet varbūt viņam vajag tieši to,” es teicu. “Parādīt tev, ka viņš spēj pats, ka viņš šajos laikos ne tikai spēj izdzīvot bez tavas palīdzības, bet arī izsisties uz augšu, vadīt. Kā tu.”

“Hm,” Kolins norūca un paskatījās uz mani. “Tātad tu nedomā, ka viņam tas vienkārši patīk.”

“Kas tad?”

“Haoss. Laupīt. Iznīcināt...”

“Nezinu,” es atbildēju.

Un tā bija taisnība.

Kamēr pasaule ap mums sabruka, Heidija, Eimija un es centāmies Dauntaunā dzīvot pēc iespējas normālu dzīvi.

Mēs ar Heidiju bijām satikušies jurisprudences studijās, un viss bija vienkārši. Mums vajadzēja divus vakarus, lai saprastu, ka esam radīti viens otram. Tāpēc tur nebija daudz, par ko domāt. Mēs apprecējamies, un pēc trim gadiem pasaulē nāca Eimija. Mēs gribējām vēl bērnus, taču pagāja četrpadsmit gadu, līdz piedzima mazais Sems, kam drīz būs četri.

Kad sāka plosīties vīruss un pilsētā izsludināja lokdaunu, Heidijas darbavieta bankrotēja un viņa saprata, ka būs grūti atrast jaunu vietu darba tirgū, kas pārgājis no pieciem uz trīsdesmit procentiem bezdarba, un ekonomiskajā recesijā, kas bija sasniegusi ekspertu norādīto kritisko masu, proti, lejupejošā spirāle pastiprināja pati sevi. Tāpēc, kad beidzās pandēmija, Heidija sāka sniegt advokāta palīdzību cilvēkiem vissmagākajā situācijā. Viņa strādāja mūsu virtuvē un samaksu par darbu, protams, saņēma tikai izņēmuma gadījumos. Par laimi, nauda nebija mūsu ģimenes lielākā problēma. *Lowe Inc.* valde tieši pirms pandēmijas sākuma bija akceptējusi uzņēmuma pirkšanas piedāvājumu no valsts lielākās IT kompānijas, un tas nozīmēja, ka man un pārējiem akciju īpašniekiem visu atlikušo mūžu vairs nebūs vajadzības pēc algota darba. Es uzteicu darbu un dažas nedēļas pavadīju, prātodams, ko īsti vēlos iesākt ar savu dzīvi. Taču pa to laiku bija uzbrucis vīruss un izlēmis, ko darīs ne tikai ar manu, bet visu cilvēku dzīvi uz šīs planētas.

Tāpēc es atklāju, ka visjēdzīgākais, ko varu iesākt, ir palīdzēt Heidijai sniegt palīdzību citiem.

Kopš tās dienas ne tikai mūsu virtuve, bet arī dzīvojamā istaba un bibliotēka funkcionēja kā krīzes centrs

katastrofā cietušām dvēselēm un ērmīgiem likteņiem. Taču tagad arī tiesu vara bija sākusi irt pa vilēm. Lai gan valdība, parlaments un tiesas savā ziņā turpināja funkcionēt, tas bija tikai laika jautājums, cik ilgi mums vēl būs funkcionējoša policija, kas īstenotu likumus un spriedumus, cietumu sistēma, kur izciest ieslodzījumu, un vai mums vispār būs lojāla armija. Parlaments bija piešķīris armijas līderiem paplašinātas pilnvaras aizsargāt īpašumtiesības vai vismaz valsts īpašumu, un citos apstākļos tas varētu būt pirmais solis ceļā uz to, lai grupa militāro līderu pārņemtu valsts vadību. Galu galā – ja sekojam “Leviatāna” sabiedrības filozofijai – hunta, par spīti visam, būtu labāka nekā anarhija. Tomēr tā nenotika. Karavīrus un virsniekus savervēja bagāto privātās apsardzes vienības, kurās viņi nopelnīja pieckārt vairāk nekā profesionālajā armijā.

Arī mēs, nebūdami tik bagāti, bijām sākuši veikt priekšdarbus, lai aizsargātu to, kas ir mūsu. To, ko mēs uzskatījām par savējo. Sākuši gatavoties ļaunākajam.

Taču nekas nebūtu spējis sagatavot mani tam, kas notika.

Un te nu es stāvu debesskrāpja virsotnē un gaidu helikoptera rūkoņu, bet joprojām jūtu virves garšu mutē, benzīna smaku garāžā un dzirdu savu mīļo kliedzienu no mājas. Ar rūgto apziņu, ka zaudēšu visu, pilnīgi visu.

“Sešpadsmit minūtes!” uzsauc leitnants.

Mēs ar Kolinu pieejam pie jumta malas un lūkojamies lejup uz tumšajām ielām. Es joprojām dzirdu vienu tuļā motocikla rūkoņu. Tikai pirms mēneša pilsēta bija

pilna ar sirojošām motociklistu bandām, tagad benzīna trūkuma dēļ lielākā daļa dodas laupīt kājām.

“Tātad tu domā, ka Justīcija nav mirusi, viņai tikai ir caurums pierē?” jautā Kolins.

Es paskatos uz viņu. Kolina smadzenēm parasti ir grūti tikt līdzī, bet, tā kā esmu trenējies sekot viņa asociāciju virknei jau kopš mūsu pirmās tikšanās skolā, reizēm gadās, ka man izdodas. Viņš sadzird motocikla rūkoņu un automātiski iedomājas par Bredu un Haosa bandu, kam uz ķiverēm uzzīmēts satriecošs motīvs: tiesu dieviete Justīcija ar svariem rokā un saiti uz acīm. Tikai šai pierē ir arī liels, asiņains lodes caurums.

“Viņa šobrīd guļ zemē un klausās skaitīšanā,” es saku. “Bet es joprojām uzskatu, ka tiesiskā valsts var atgūties.”

“Un es joprojām domāju, ka tas ir naivi, jo agri vai vēlu notiktu tā kā tagad, kad vari paļauties vienīgi uz savu ģimeni. Kuram no mums izrādījās taisnība, Vil?”

“Ļaudis cīnīsies pret tavu entropiju, Kolīn. Ļaudis gribēs to, kas ir labāks, viņi gribēs civilizētu sabiedrību, viņi gribēs *The rule of law*¹.”

“Tas, ko ļaudis patiesībā vēlas, ir atreibība par nodarīto netaisnību, tieši tādu iemeslu dēļ mums bija tiesiska valsts. Un, kad tiesiskā valsts vairs netiek galā ar šo uzdevumu, ļaudis ņem atreibību savās rokās. Palūkojies vēsturē, Vil. Asinsatriebības, vendetas, kad dēli un brāļi atriebja savus tēvus un brāļus. No turienes mēs nākam un tur tagad esam atgriezušies. Jo tā mēs jūtamies, tādi cilvēki mēs esam. Arī tu, Vil.”

¹ Likuma vara. (*Angļu val.*)